

ԱՆՏԱՌԻ ՏՆԱԿԸ

Մի խոր անտառի բերանում մի խրճիթ է լինում: Էն խրճիթում կնկա ու երեք աղջիկների հետ ապրելիս է լինում մի աղքատ փայտահատ:

Մի առավոտ, գործի գնալիս, կնկանն ասում է.

— Այ կնիկ, էսօր բանս մինչև կեսօր չեմ վերջացնիլ. մեր մեծ աղջկա հետ ինձ համար ճաշ կուղարկես անտառը: Ես էլ հետս մի տոպրակ կորեկ կվերցնեմ, շաղ տալով կերթամ, որ էն նշանովը գա ու ճամփեն շկորցնի:

Ճաշ է դառնում թե չէ՝ մեծ աղջիկը կերակուրն առնում է, ճամփա ընկնում: Բայց ծտերը, արտուտները, սարեկներն ու դեղձանիկները շաղ տված կորեկն արդեն վեր քաղած են լինում, ու աղջիկը չի կարողանում հոր հետքը գտնի: Գնում է, գնում, մինչ արևը մեր է մտնում, ու մութը վրա է հասնում անտառում: Ծառերը շրշում են խավարում, բուերը կանչում, կոնչում, ու աղջիկը սկսում է վախենալ:

Մին էլ տեսնում է՝ հեռվում, ծառերի արանքից մի կրակ է փայլփլում:

— Էնտեղ երևի մարդիկ են ապրում, գնամ նրանց մտ մնամ էս գիշեր,— մտածում է աղջիկն ու գնում էն կրակի վրա:

Գնում է հասնում մի տնակի, դուռը ծեծում է:

— Ո՞վ ես, ներս արի,— կանչում է ներսից մի ձայն:

Աղջիկը ներս է մտնում, տեսնում է՝ հրես նստած մի ալևոր մարդ, գլուխը կախ արած, սիպտակ միրուքն ալիքաձև իջնում է մինչև գետին: Իսկ էն կողմը՝ մի չալ կով, մի հավ ու մի աքլոր:

Աղջիկը պատմում է ծերին, թե ինչպես է ինքը մոլորվել անտառում, ու խնդրում է, որ տեղ տա գիշերը մնալու:

Ծերունին դիմում է իր կենդանիներին.

— Սիրուն հավիկ, իմ լավիկ,
Չալ ու նախշուն իմ կովիկ,
Եվ դու, աքլոր փահլևան,
Ի՞նչ եք ասում դուք սըրան:

Կենդանիները միասին պատասխանում են.— Լա՛վ:
էն ժամանակ ծերունին աղջկանն ասում է.

— Համեցե՛ք, մեր աչքի վրա, սիրուն աղջիկ, մեր դուռը բաց է, տունը՝ լիքը: Համեցեք, մոտեցիր օջախին, կերակուր շինի մեզ համար էլ, քեզ համար էլ:

Աղջիկը մտնում է խոհանոց և, ճիշտ որ, ամեն բան գտնում է առատ-առատ: Մի լավ ընթրիք է պատրաստում, բերում է ծերունու առաջ լիքը սեղան է բաց անում, ինքն էլ նրա հետ նստում, ուտում, խմում, կշտանում: Որ կշտանում է պրծնում՝ Բա ես հոգնած եմ,— ասում է,— հիմի որտե՞ղ քնեմ: էստեղ կովը, հավն ու աքլորը պատասխանում են.

— Ողջ դրա հետ դու կերար
Ու խըմեցիր, ինչ որ կար,
Մըտիկ շարիր իսկի մեզ.
Գընա, քընի ուր կուզես:

էն ժամանակ ծերունին ասում է.

— Բարձրացի, սանդուղքի գլխին մի սենյակ կա: էն սենյակում երկու անկողին կա. անկողիները պատրաստի, ես էլ կգամ, կքնենք:

Աղջիկը վերև է բարձրանում, անկողիները գցում ու էլ ծերունուն չի սպասում, ինքը պառկում է քնում: Մի քիչ հետո ծերունին գալիս է, մոմի լուսով նայում է աղջկանը ու գլուխը ժաժ տալի: Գիշերվա մի ժամանակ, երբ տեսնում է՝ խորը քնած է, մահճակալի տակին մի գաղտնի դուռն է լինում, բաց է անում, աղջկանը թողնում ցած ու կրկին փակում:

Փայտահատը իրիկունը տուն է գալի, բարկանում է կնկա վրա, որ իրեն ամբողջ օրը սոված է թողել:

— Ես ինչ անեմ,— պատասխանում է կինը,— ճաշը տվել եմ մեր մեծ աղջկանը, ղրկել, ինչպես երևում է, ճամփեն կորցրել է, չի գտել, ինքն էլ ետ չի եկել դեռ:

Փայտահատը մյուս օրն էլ առավոտյան վաղ վեր է կենում, գնում անտառը: Պատվիրում է, որ էս անգամ միջնեկ աղջիկը տանի ճաշը:

— Էսօր հետո ոսպ կվերցնեմ,— ասում է,— որ ճամփին շաղ տամ: Ոսպը կորեկից խոշոր է, աղջիկս հեշտ կտեսնի ու ճամփեն չի կորցնիլ:

Կեսօրին միջնեկ աղջիկը ճաշն առնում է, ճամփա ընկնում: Գնում է, գնում, ոչ մի տեղ ոսպ չի գտնում: Դու մի ասիլ դարձյալ թռչունները կերել են, մի հատ էլ չեն թողել:

Աղջիկն անտառում թափառում է, թափառում, գիշերը ընկնում էլի նույն ծերունու մոտ, հաց ու քնելու տեղ է խնդրում: Ծերունին դիմում է կովին, հավին ու աքլորին.

— Միրուն հավիկ, իմ լավիկ,
Չալ ու նախշուն իմ կովիկ,
Եվ դու, աքլոր փահլևան,
Ի՞նչ եք ասում դուք սըրան:

— Լա՛վ,— պատասխանում են կենդանիները: Միջնեկ քույրն էլ մեծ քրոջ նման ընթրիք է պատրաստում, ծերի հետ ուտում, խմում, կշտանում, կենդանիների վրա ուշք էլ չի դարձնում: Երբ հարցնում է, թե՛ ես որտեղ պիտի քնեմ, կենդանիները պատասխանում են.

— Ողջ դրա հետ դու կերար,
Ու խըմեցիր, ինչ որ կար,
Մըտիկ շարիր իսկի մեզ,
Գընա, քընի ուր կուզես:

Հենց նա էլ գնում է թե չէ՝ ետևից գնում է ծերունին, գլուխը թափահարում ու դարձյալ թողնում է ներքև:

Երրորդ առավոտը փայտահատը կնկանն ասում է.

— էսօր մեր փոքրիկ աղջկա ձեռքով ղրկի ճաշը: Նա բարի է ու ականջով: Նա ճամփեն կգտնի, իր քույրերի նման չի, որ դեսուգեն ընկնի:

Մայրը չի ուզում երրորդ աղջկանն էլ անտառը ղրկի: Լաց է լինում, ասում է.

— Աչքիս սև ու սիպտակը սա է մնացել, ինչո՞ւ ես ուզում սրան էլ կորցնես մեծերի նման:

— Դու հանգիստ կաց,— ասում է փայտահատը,— սա կորչիլ չի, սա էնպես խելոք է որ... ես էլ էսօր հետս սիսեռ կտանեմ ճամփին շաղ տալու: Սիսեռը ոսպ հո չի, նրանով անպատճառ ճամփեն կգտնի:

Բայց երբ աղջիկը ճաշն առած անտառն է մտնում, թռչուններն արդեն սիսեռը կերած են լինում: Աղջիկը մնում է տարակուսած. չի իմանում, որ կողմը գնա: Մտածում է, դարդ է անում, թե հիմի հայրը կսովի, մայրը լաց կլինի...

Ման է գալի, ման, հորը չի գտնում: Երբ մութը ընկնում է, հեռվից տեսնում է անտառի տնակի լուսն ու գնում է էն լուսի վրա: Մտնում է ներս, տեղ է խնդրում, ու ալեհեր ծերունին դարձյալ դիմում է իր կենդանիներին.

— Սիրուն հավիկ, իմ լավիկ,
Չալ ու նախշուն իմ կովիկ,
Եվ դու, աքլոր փահլևան,
Ի՞նչ եք ասում դուք սըրան:

— Լա՛վ...— պատասխանում են կենդանիները: Էն ժամանակ աղջիկը մոտենում է, գուրգուրում հավին ու աքլորին, կովի ճակատը քորում: Ծերի պատվերով ընթրիք է պատրաստում, դնում սեղանին ու ասում.

— Ինչու ես պետք է ուտեմ, էս բարի կենդանիները քաղցած նայեն:

Գնում է, կուտ բերում ածում հավի ու աքլորի առջև, կովի համար էլ մի խորոմ խոտ:

— Կերեք,— ասում է,— իմ սիրելիք, այ հիմի ջուր էլ կբերեմ: Գնում է, մի դուլ ջուր էլ բերում դնում առաջները:

Ամենքին կշտացնում է, նոր ինքն է նստում ուտում, ինչ որ թողել էր ծերունին: Իսկ երբ քնելու ժամանակը գալիս է, ասում է.

— Ժամանակը շի՞ արդյոք, որ ամենքս էլ հանգստանանք...

— Միրուն հավիկ, իմ լավիկ,
Չալ ու նախշուն իմ կովիկ,
Եվ դու, աքլոր փահլևան,
Ի՞նչ եք ասում դուք սրբան:

— Կա՛վ,— պատասխանում են կենդանիները:

— Մեզ հետ կերար դու միասին
Ու հոգացիր մեր մասին,
Բարի գիշեր քեզ, բարի,
Մուրազդ Աստված կատարի:

էստեղ աղջիկը բարձրանում է վերև, անկողիները պատրաստում: Ծերունին գալիս է քնում: Ինքն էլ մյուս մահճակալին է պառկում ու քուն մտնում հանգիստ:

Գիշերվա մի ժամանակ տունը հանկարծ դղրդում է, կարծես քանդվում ու տակնուվրա է լինում: Աղջիկը վախեցած զարթնում է, բայց աղմուկն անցնում է, ինքն էլ քնում է նորից:

Առավոտը աչքը բաց է անում, ի՞նչ է տեսնում: Տեսնում է՝ պառկած մի մեծ, շքեղ զարդարած ու կահավորած դահլիճում, շուրջը թավիշ ու ոսկի, հարավային փարթամ բույսեր ու ծաղիկներ այրվում-վառվում են առավոտյան արևի ճա-

ուագայթների տակ: Տեսնում է, բայց աչքերին չի հավատում, ասում է՝ երազի մեջ եմ երևի: Էսպես մտածելիս ներս են մտնում երեք ճոխ հագնված ծառաներ, խոնարհ գլուխ են տալի ու հարցնում.

— Ի՞նչ կհրամայեք, տիրուհի:

— Լա՛վ, լա՛վ, գնացեք,— պատասխանում է քնաթաթախ աղջիկը,— հիմի վեր կկենամ, ծերունու համար կերակուր կպատրաստեմ, կովին, հավին ու աքլորին կհոգամ:

Կարծում է, թե ծերունին էլ արդեն վեր է կացել: Նայում է նրա անկողնին, տեսնում է՝ ծերունին չկա, տեղը պառկած է մի օտար ջահել ու գեղեցիկ երիտասարդ...

Եվ ահա երիտասարդը աչքերը բաց է անում ու էսպես խոսում զարմացած աղջկա հետ.

— Լսի, սիրուն աղջիկ: Ես էս երկրի թագավորի որդին եմ: Չար վհուկը կախարդել էր ինձ ու դատապարտել, որ ես ծերի կերպարանքով ապրեի անտառում, ոչ ոք էլ չլիներ ինձ հետ, բացի իմ երեք ծառաները, նրանք էլ կովի, հավի ու աքլորի կերպարանքով: Եվ էդպես պետք է մնայինք, մինչև հայտնվեր էն բարի աղջիկը, էն քնքուշ սիրտը, որ ոչ միայն մարդկանց, այլև կենդանիներին լիներ սիրող ու կարեկից...

էն աղջիկը դու եղար:

Քու շնորհիվ էս գիշեր, կեսգիշերին, մենք ամենքս ազատվեցինք կախարդանքից, ու իմ պալատը, որ դարձել էր անտառի մի հին տնակ, նորից դարձավ առաջվան պալատը:

Ու կանչում է թագավորազնը իր ծառաներին, որ գնան, աղջկա ծնողներին բերեն հարսանիքին:

— Բայց որտե՞ղ են իմ քույրերը,— հարցնում է աղջիկը:

— Նրանց ես փակել եմ ներքնահարկում,— պատասխանում է երիտասարդը: — Էգուց կուղարկեմ անտառը, էնտեղ ածխարարի մոտ ծառայեն ու էնքան մնան, մինչև որ դառնան ավելի բարի ու սովորեն մտածել կենդանիների մասին: